

mag. Tilka Jamnik¹

Podpredsednica Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS

tilka.jamnik@gmail.com

SEZNAM PRIPOROČENIH KNJIG za otroške parlamente 2017/2018:

ŠOLSTVO IN ŠOLSKI SISTEM

ali nas šola pripravi za življenje; odločitve, ki vplivajo na šolanje; vpis v srednje šole; šola – preveč ur pouka, preveč snovi?; šolanje v Sloveniji in šolanje v tujini – primerjava.²

»Najpomembneje je, da ne nehaš spraševati. Radovednost obstaja z razlogom.«

Jennifer Berne: Na žarku svetlobe: zgodba o Albertu Einsteinu

Na tako zastavljena vprašanja je dostopnega res ogromno informativnega gradiva, vendar so to predvsem prispevki v različnih strokovnih revijah, referati v zbornikih s posvetovanj, tudi novinarski članki v dnevnem časopisju, nadalje raziskovalna, magistrska in diplomska dela. Vsa ta gradiva so manj dostopna, hitro zastarajo in večinoma so bolj zahtevna (manj privlačna) za branje mladim. Kljub temu navajamo nekaj primerov, ki bodo v spodbudo predvsem mentorjem otroških parlamentov; obenem dodajamo povezave na sezname zadetkov v sistemu COBISS/OPAC (da boste videli, koliko je tega gradiva v trenutku, ko pripravljamo ta seznam). Osrednji problem pri izboru pa je naslednji: v tem gradivu je veliko kritike sodobnega šolstva (ne le slovenskega!) in načina izobraževanja – vprašanje je, koliko naj bi to ponudili v razmislek mladim, ki se izobražujejo v tem času in na tem svetu za to življenje? Najbrž je najbolj pomembno, da jih spodbujamo k ustvarjalnosti in raziskovanju, tudi k branju (s katerim nam je potem »vse« dostopno). Priporočamo, da za sezname tovrstnega gradiva prosite predavatelje seminarja, ki bodo vedeli svetovati, kaj je najbolj koristno vzeti v roke, tako mladim udeležencem parlamentov kot njihovim mentorjem.

Dodali smo izbor mladinskih literarnih del, predvsem iz zadnjega obdobja, ki lahko mladim in njihovim mentorjem prispevajo k osveščanju o pomenu izobraževanja in šolstva. Gre za knjige, med katerimi so v tem trenutku morda osrednje: Desa Muck: *Blazno resno o šoli* (slovenske izkušnje), Rosemary McCarney: *Vsak dan je Malalin dan* (mlada pakistanska aktivistka za pravico do izobraževanja žensk po vsem svetu), Jennifer Berne: *Na žarku svetlobe: zgodba o Albertu Einsteinu*, Sherman Alexie: *Absolutno resnični dnevnik*

¹ Seznam je avtorsko delo; nekdo drug bi izbral druge vire ☺

² Morda bi prišlo prav tudi kaj iz seznama knjig, ki je nastal pred leti za 25. otroški parlament, 2014 - IZOBRAŽEVANJE IN POKLICNA ORIENTACIJA.

Indijanca s polovičnim delovnim časom. V ta seznam bi lahko vključili tudi mnoga druga sodobna mladinska literarna dela (tudi vse od Harryja Potterja in Groznega Gašperja do Kapitana Gatnika); vklučevali jih boste po svoji presoji, glede na to, kako bo tekla debata v vašem šolskem parlamentu, predvsem pa glede na bralne zmožnosti sodelujočih, njihove potrebe, zanimanje in želje.

SEZNAM INFORMATIVNEGA GRADIVA

Bergant, Milica: **Nove teme pedagoške sociologije in sociologije reforme**. Ljubljana : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1994. 239 str.

Gržan, Karel: **Ne me --- : slovenski šolski sistem!** Ljubljana : Družina, 2001 (Razpotja življenja), 198 str.

Kompare, Alenka in Rupnik Vec, Tanja: **Kako spodbujati razvoj mišljenja : od temeljnih miselnih procesov do argumentiranja.** Risbe in fotografije Samo Onič. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2016. 327 str.

Likar, Borut et. al.: **Inovativnost za mlade.** Slike in risbe Gregor Kmecl, Ciril Horjak] Ljubljana : Korona plus : Zveza prijateljev mladine Slovenije ; Koper : Visoka šola za management, 2000, 133 str.

Mladina 2000 : slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje. znanstvena monografija

[Ljubljana] : Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino ; [Maribor] : Aristej, 2002.

Mladina 2010 : družbeni profil mladih v Sloveniji. Lavrič, Miran et all., znanstvena monografija

iLjubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino ; Maribor : Aristej, 2011

Mladina 2013: življenje v času deziluzij, tveganja in prekarnosti : strnjeno poročilo, e-knjiga

Maribor : Center za raziskovanje postjugoslovanskih družb (CEPYUS) ; Zagreb : Friedrich Ebert Stiftung (FES), 2014. e-dostop:

http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/Knjiznica_PDF/MLA_DINA_2013_Strnjeno_porocilo.pdf

Prihodnost šole v družbah dela brez dela / uredila Slavko Gaber in Veronika Tašner. Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 2017. 208 str.

Se odločaš o svoji poklicni poti?: dan za punce: razmišljaj po svoje!

Zbr. in ured. Barbara Hrovatin. Ljubljana: Združenje delodajalcev Slovenije, 2014, 59 str.
| M | 3. triletje | fotografije, projekt | poklici, šola

To sem jaz, verjamem vase: priročnik za fante in punce.

Spr. beseda Ksenija Lekić, Petra Tratnjek, Alenka Tacol, Nuša Konec Juričič. Celje: Zavod za zdravstveno varstvo, 2010, 151 str.
| 1 | 3. triletje | priročnik, spremna beseda | mladostniki, samopodoba, samozavest

Varoufakis, Yanis: **Ta svet je lahko boljši : kako sem hčeri razložil gospodarstvo.**

Prev. Jelena Isak Kres. Ljubljana : Cankarjeva založba, 2016. 206. str.

Vega, Emi: 4 naslovi: **Kaj boš, ko boš velika?, Ključ, Zadeva N. N. N., Zojini metulji.**

Ilustr. Emi Vega. Spr. beseda Tone Lamovšek. Ljubljana: Društvo Skupina mladih za osebno rast in zdravo življenje, 2012. (Vodnarji; 2), 79 str.

| 1 | 3. triletje | o avtorjih, spremna beseda | duhovnost, samopodoba, smisel, vrednote

Izobr. sistemi na splošno³:

<https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search?ax&kw=izobra%C5%BEEvalni+sistem&kw=slovenija&db=cobib&mat=articles&start=0>

<https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search?ax&su=slovenski+%C5%A1olski+sistem&or-su=slovenski+izobra%C5%BEEvalni+sistem&db=cobib&mat=allmaterials&max=100>

Primerjava šolskih sistemov:

<https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search?ax&kw=izobra%C5%BEEvalni+sistem&kw=primerjava&db=cobib&mat=articles>

Vpis:

<https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search?ax&kw=srednje+%C5%A1ole&kw=vpis&db=cobib&mat=books&max=100>

³ Ta del seznama je nastal – predvsem, da vas navduši število zadetkov ☺ s pomočjo referenčnega servisa Vprašaj knjižničarja: <http://home.izum.si/izum/qp/>

SEZNAM MLADINSKIH LEPOSLOVNIH KNJIG⁴**Knjige za bralce v 1. triletju** (in ne samo za njih☺)

Berne, Jennifer: **Na žarku svetlobe: zgodba o Albertu Einsteinu.**

Ilustr. Vladimir Radunsky. Prev. Niki Neubauer. Celje : Društvo Mohorjeva družba :

Celjska Mohorjeva družba, 2017, 50 str.

| C | 1. stopnja | Einstein, Albert, 1879-1955 - Biografije - fiiziki / radovednost / znanstveniki

Elliott, Peter: **Na poti v šolo.**

Prev. Maja Kraigher. Ilustr. Peter Elliott. Murska Sobota: Pomurska založba, 2012, 25 str.

| C | B- stopnja | velike tiskane črke | osli, šola, vsakdan, živali v domišljiji

Kesič Dimic, Katarina: **Slon pleza na drevo.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Spr. beseda Marjan Šarec, Marija Kavkler. Ljubljana: Buča, 2015, 44 str.

| C | 1. stopnja | spremna beseda, za dislektike, za pogovore o knjigah | nasilje, šola, učitelji, vzgoja, živali v domišljiji

Kokalj, Tatjana: **Sestrici in pes Grom.**

Ilustr. Ana Zavadlav. Dob: Brin, 2015, 74 str.

| C | 1. stopnja | za branje v nadaljevanjih

| deklice, prijateljstvo, problemi najmlajših, psi, sestre, šola, vsakdan, živali v domišljiji

Koren, Majda: **Eva in kozel.**

Ilustr. Suzana Bricelj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Deteljica), 88 str.

| C | 1. Stopnja | deklice, družina, koze, namišljeni prijatelji, šola

McCarney, Rosemary: Vsak dan je Malalin dan

Avtor: Rosemary McCarney in Plan International. Prev. Irena Miš Svoltjšak.

Dob pri Domžalah : Miš, 2016, 32 str.

| C | 1. stopnja | Yousafzai, Malala (1997-) - Dekleta - Izobraževanje - Otroci - Ženske - Človekove pravice - Knjige za mladino - pogum / vrednote

⁴ Seznam je pripravljen s pomočjo Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana:

<http://www.mklj.si/prirocnik/item/451>

Nöstlinger, Christine: **Mini ima talent.**

Prev. Danica Š. Novosel. Ilustr. Christiana Nöstlinger. Ljubljana: Družba Piano, 2010, 64 str.

| C | 1. stopnja | za začetno samostojno branje | deklice, samozavest, šola

Guibert, Emmanuel: 2 naslova. **Ariol: oslič kot ti in jaz; Ariol. Gromski konj.**

Prev. Katja Šaponjić, Anja Golob. Ilustr. Marc Boutavant. Prevalje: Zavod VigeVageKnjige, 2015, 134 str.

| C | 1. stopnja | humor, knjiga je del nanizanke, za oklevajoče bralce
| družina, ljubezen, odraščanje, osli, šola, živali v domišljiji

Landa, Mariasun: **Slon Ptičjesrčni = Elefante corazón de pájaro.**

Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Emilio Urberuaga. Medvode: Malinc, 2013, 34 str.

| C | B- stopnja | besedilo tudi v drugem jeziku, o avtorjih
| drugačnost, sloni, učitelji, živali v domišljiji

Knjige za bralce v 2. in 3. triletju

Alexie, Sherman: **Absolutno resnični dnevnik Indijanca s polovičnim delovnim časom.**

Ilustr. Ellen Forney . Prev. Andrej E. Skubic. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2017. (Odisej). 255 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah Indijanci - Mladostniki - Rasni odnosi - Belci

Almond, David: **Ime mi je Mina.**

Prev. Metka Osredkar. Dob pri Domžalah: Miš, 2013. (Najnaj), 260 str.

| P | 2. stopnja | dnevnik, o avtorjih, tipografija različna, za pogovore o knjigah
| dekleta, drugačnost, igre besedne, odraščanje, razumevanje, šola

Beckett, Bernard: **Geneza.**

Prev. Irena Duša. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, 2012. (Odisej), 156 str.

| M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah | etika, prihodnost, roboti, šola

Card, Orson Scott: **Enderjeva igra.**

Prev. Matjaž Kotnik. Maribor: Hiša knjig, Založba KMŠ, 2010, 430 str.

| M | 4. stopnja | spremna beseda | bratje, sestre, šola, vojaki

Dahl, Roald: **Matilda.**

Prev. Bogdan Gradišnik. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Žepnice), 297 str.

| P | 2. stopnja | ponatis, za pogovore o knjigah
| branje, deklice, drugačnost, družina, knjige, nasilje, superjunaki, šola, učitelji

Douglas, Jozua: **Pošastni učitelj plavanja.**

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Elly Hees. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014.
(Knjižnica Sinjega galeba; 338), 206 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah | nasilje, očetje, plavanje, slava, šport,
tekmovanje, učitelji, ugrabitve

Gardner, Sally: **Črviva luna.**

Prev. Jaka A. Vojevec. Spr. beseda Sabina Burkeljca. Hlebce: Zala, 2014, 176 str.

| M | 4. stopnja | spremna beseda, za pogovore o knjigah
| dedki, disleksija, drugačnost, družba (skupnost), laž, luna, nasilje, politika, prijateljstvo,
šola, tehnika, totalitarizem, upori

Green, John: **Kdo si, Aljaska?**

Prev. Ana Barič. Spr. beseda Breda Sobočan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Odisej),
280 str.

| M | 4. stopnja | spremna beseda
| krivda, mladostniki, nesreče, prijateljstvo, smrt, šola, zaljubljenost, žalovanje

Muck, Desa: **Blazno resno o šoli.**

Ilustr. Matej De Cecco. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Blazno resno o ...), 213 str.

| P | 2. stopnja | humor, o avtorjih, ponatis, spremna beseda | šola

Pregl, Slavko: **Geniji brez hlač.**

Ilustr. Gašper Rus. Radovljica: Didakta, 2009, 240 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih | fantje, mladostniki, novinarstvo, odraščanje